

De Maatschappij=vergadering

20 en 21 Februari

Alhoewel in de convocatie van deze jaarlijkse ontmoeting een jubileum stond opgetekend, was er niemand die het enige aandacht schonk: het was de vijftigste maal dat de Maatschappij sinds haar oprichting bijeenkwam. Voor hen onder de getrouwe bezoekers, die onze beroepsorganisatie vanaf haar geboorte hebben zien opgroeien, de oudere generatie dus, was er allicht enige aanleiding om een terugblik te laten glijden langs de halfhonderd vergaderingen, waarop zij uit alle windstreken elkaar hadden gezocht — en gevonden voor de beraadslaging over aangelegenheden, die het aanzijn aan de Mij. hadden gegeven. Wie in het getal 50 aanleiding mocht hebben gevonden om in het verleden af te dalen, zou aanstonds tot de conclusie zijn gekomen, dat het bestaansrecht der Mij. ook toen onwankelbaar vaststond, maar tevens hebben vastgesteld, dat evenals het leven zelf, de werkzaamheid in het verenigingsleven veel gecompliceerder is geworden dan in de aanvang ook maar enigszins kon worden bevroed.

Van die veelvoudigheid der maatschappelijke bemoeiingen en van de ingewikkeldheid der vraagstukken zijn gehoor goed te doordringen, was de taak, die Stork als voorzitter zich had gesteld in zijn openingsrede, toen hij een overzicht gaf van hetgeen in de twee jaren van zijn bewind aan de orde gekomen en ten dele tot stand gebracht was. Verwijzende naar wat in Engeland op het punt stond te geschieden en ook in Frankrijk en België reeds contouren toonde, zag hij het van ouds vrije beroep in de maalstroom der overheidsbemoeiing als gevolg van de diep ingrijpende oorlogsgevolgen, en waaraan het niet meer kon ontkomen.

Het kon niet de bedoeling zijn om zich willoos te laten meedrijven en het was de taak der Mij. om er mede voor te zorgen dat de invloed van de overheid zich zou bepalen tot coördinatie en toezicht op het ons betreffende deel van het uitgebreide terrein der volksgezondheid, in plaats van de rechtstreekse inmenging, die de overheidsbemoeiing thans vaak vertoonde. Mochten aan de arbeid in overheidsdienst ontegenzeggelijk voordelen verbonden zijn, de prikkel tot verdere ontwikkeling zou, naar de voorzitter vreesde, verminderen, waardoor de tandheelkunde gevaar liep op een lager niveau af te dalen. Er was maar één weg waarlangs de medische beroepen tot hun recht kwamen en dat was door uitoefening in vrijheid. De beroepseed bleef voldoende waarborg tegen egoïsme en ongebondenheid. Voor wie dit niet aanvoelden en handelden in strijd met de plichten van het beroep was er dan de rechtspraak om in eigen kring de standaarden te handhaven en corrigerend op te treden. Dit kon alleen als ieder zich bewust was van zijn dienende taak en zich hield aan de normen der deels geschreven, deels ongeschreven beroepsethiek. Daarbij diende een hoge maatstaf te worden aangelegd en er naar te worden gestreefd op het goede pad te blijven. De praeses ontveinsde zich de tekortkomingen niet, maar het ging om een groot doel: het voortbestaan van het vrije beroep.

Tot slot stelde hij zich in dit verband een drietal vragen: is de Nederlandse tandarts capabel voor zijn beroep, vervult hij zijn taak ten bate der gemeenschap en bouwt hij aan de toekomst? Een volmondig „ja” was zijn antwoord en met dit bemoedigende uitzicht werd de aanval op de omvangrijke agenda geopend.

Het jaarverslag van de secretaris gaf in de eerste plaats een overzicht van de sterkte: het ledental was tot 1350 gegroeid, ondanks 21 uittredingen en 9 van het lidmaatschap vervallen verklaarden krachtens de zuivering. Het bedanken voor het lidmaatschap werd sterk beïnvloed door de oproeping in militaire dienst. Al met al kan binnenkort op een ledental van 1400 worden gerekend. Hoezeer de administratie der eerste-hulp-verrichtingen in fixumverband het secretariaat belastte, kon blijken uit de mededeling dat, om aan te tonen dat het fixum te laag was, een half jaar gewerkt moest worden om de gegevens van 80.000 formulieren te analyseren. Het resultaat was de bekende verhoging van de vergoeding per ziel, die thans gestort wordt in de verrekenkas, voorheen „tandartsenpot” genaamd; het totaal daarvan bedraagt thans niet minder dan een millioen, waarbij een vlotte verdeling onder de rechthebbenden nu verzekerd is.

Het bedanken voor het lidmaatschap deed Van Hasselt en Sanders vragen naar de beweegredenen welke blijkens het secretariële onderzoek in de geldelijke omstandigheden der betreffende collega's, voor het kleinste deel in persoonlijke motieven gelegen was.

De reeks van commissieverslagen werd geopend met dat van de centrale commissie voor schooltandverzorging waarin sterk toenemende belangstelling, zowel onder de collega's als bij het publiek voor deze tak van sociaal-hygiënische voorziening werd geconstateerd. Voorts bleek dat de financiële moeilijkheden inzake deelname der ziekenfondsen in de kosten, voor een belangrijk deel waren opgelost. Voor de particuliere deelnemers werd nog gezocht naar een efficiënte oplossing der financiering. Het vraagstuk der hulpkrachten betreft de opleiding, waarbij de commissie geen reden zag voor een bevoegdheid met betrekking tot het onderzoek inzake de noodzakelijkheid ener behandeling der kinderen.

Teleurstelling was echter gewekt door de beslissing te elfder ure van de Directeur-Generaal der Volksgezondheid om financiële bijdrage der ziekenfondsen in de schooltandverzorging niet te sanctioneren.

Uit het verslag van de commissie voor beroepsethiek zij hier aangestipt, dat de commissie geen aanleiding vond om inzake de gevraagde specialistentitel voor orthodontie het initiatief te nemen. Uitgewerkte voorstellen aan het H.B. van belanghebbenden dienden vooraf te gaan.

Van de bemoeiingen der commissie tot bestrijding der onbevoegde uitoefening bracht Van Lennig een uitvoerig verslag uit. Hij memoreerde een uitgebreid rapport aan de Directeur-Generaal van de Volksgezondheid, waarin naast veel feitenmateriaal de wegen ter bestrijding van het euvel waren aangegeven. Op het Departement van Justitie werden besprekingen gevoerd inzake de instructies aan de gerechtelijke ambtenaren, waarmede hij persoonlijk contact had opgenomen en zich bereid verklaarde dit in daarvoor in aanmerking komende gevallen ook verder te doen.

Voorts herinnerde hij aan de pogingen in de Tweede Kamer aangewend om de tandtechnici aan een bevoegdheid te helpen, waarop zij blijkens een adres pretenderen recht te hebben en aan het voor ons geruststellende antwoord van de Minister van Sociale Zaken. Rekening moest echter gehouden worden met mogelijk andere inzichten van latere bewindslieden.

Ter illustratie van de vormen, die deze onbevoegde uitoefening alzo aanneemt, vertelde hij van de werkwijze van een onbevoegde, die als koopman met een tandarts in een commanditaire vennootschap een inrichting dreef onder gebruikmaking van colporteurs, die tal van klanten aanbrachten. Tot de politie de onbevoegde op heterdaad betrapte en de armzalige installatie in beslag nam, die echter veel lachgas-cylinders bleek te bevatten. De uitsluitend prothetische werkzaamheid leidde tot fantastisch hoge inkomsten. Van Lennig gispde het gebrek aan activiteit van de ambtenaren der Volksgezondheid, die echter, blijkens de feiten, wel in het geweer komen als het de onbevoegde uitoefening der geneeskunde betreft.

Bij het debat werd er opnieuw de nadruk op gelegd, dat de financiële schade, die de tandartsen geacht werden door de onbevoegde uitoefening te lijden, nimmer motief, noch argument kon zijn bij de bestrijding ervan. Alleen de volksgezondheid gaf de doorslag en de beroepswaardigheid weerhield de tandartsen van persoonlijke bemoeiingen tegen overtreders.

Aan het daarop volgende verslag van de studiec ommissie voor de sociale tandheelkunde zij ontleend, dat zij een rapport had opgesteld voor een gezondmaking van het gebit van het Nederlandse Volk, welk rapport de goedkeuring van het H.B. had verworven en aan het staatstoezicht op het ziekenfondswezen was toegezonden. Een en ander in verband met de komende ziekenfondswet, waarvan het ontwerp nog wel even op zich zal laten wachten.

Namens de centrale ziekenfondscommissie memoreerde Oltmans de bereikte vereenvoudiging in de voorgeschreven administratie, waarbij de gelijkstelling van vrijwillig-verzekerden met de verplicht-verzekerden verdere uitkomst bracht. Voorts herinnerde hij aan de verhoging van het fel omstreden fixum met terugwerkende kracht voor het gehele jaar '47.

De bereikte overeenstemming inzake de contrôle zou weldra tot invoering leiden. Voor de moeilijkheden ontstaan door oproepingen in militaire dienst kon niet altijd een oplossing worden bereikt, evenmin in hier en daar ontstane conflicten met poliklinieken.

Van het wel en wee van het steunfonds gaf Backer Dirks, de beproefde schatbewaarder, een uiteenzetting. In de eerste plaats deed hij een beroep op de leden om het fonds ten behoeve van de opvoeding van de kinderen van oorlogsslachtoffers te doen beantwoorden aan zijn taak, zijnde het verlenen van de noodzakelijke studietoelagen. Slechts een kwart der leden vervulden hun plicht ten deze; van de ontvangen gelden was het grootste gedeelte reeds in het afgelopen jaar besteed, terwijl voor de komende jaren even grote uitgaven te wachten staan.

Deze spanning tussen de inkomsten en de benodigde steunbedragen gaf aanleiding tot discussie. Van Hasselt vroeg naar de middelen om de toegezegde bijdragen ook inderdaad te doen toevloeien, waarmee de steunactie stond of viel. Sanders wilde de hulp der afdelingsbesturen inroepen bij het inzamelen der contributies. Backer Dirks, de vragen beantwoordend, kenschetste deze bijdragen als een morele verplichting, op welke nakoming uit eigen beweging hij zijn hoop gevestigd hield. Te zijner tijd zal echter per kwitantie over de toegezegde bedragen worden beschikt, aldus des voorzitters stok achter de deur.

Het slot der commissie-verslagen vormde het verslag der onderwijs-commissie, waarin behalve een overzicht der bemoeiingen inzake de reorganisatie van de opleiding hier te lande, ook de toestand van het onderwijs in Indië werd gememoreerd, alwaar, ondanks het aandringen op een universitaire regeling, weder op de oude voet de opleiding van tandartsen was ter hand genomen. Twee leraren zijn te Soerabaia belast met het onderwijs, dat volgens Kuipers (die pas vandaar was teruggekeerd) slechts een betere soort toekang gigi, „tandheelkundigen”, aflevert. Dit maakte de door Pool begeerde gelijkstelling, der diploma's, naar deze moest erkennen, onmogelijk. Men schijnt echter, volgens de voorzitter, met de bestaande toestand niet tevreden te zijn en ginds weer over te hellen naar de wens van een meer universitaire organisatie van de opleiding.

Het uitblijven van benoemingen bij het tandheelkundig onderwijs te Utrecht, zulks in tegenstelling met Groningen, gaf aanleiding tot uitingen van teleurstelling. Buisman deelde in dit verband mede, dat Curatoren en de medische faculteit algeheel begrip toonden voor de behoeften van het vernieuwde onderwijs, hetwelk vertrouwen op een uiteindelijke harmonieuze oplossing rechtvaardigde.

De rekening en verantwoording van de penningmeester gaf aanleiding tot beschouwing en critiek. De laatste richtte zich onder de druk der hoge eindcijfers tegen het financiële beleid van het D.B. dat van te grote royaliteit werd beticht. Het dure vergadermilieu van het H.B. en de hoge reiskosten van het D.B. als gekozen voorbeeld, mishagden Koenen.

De voorzitter beriep zich ten aanzien van het eerste op de onmogelijkheid een goedkopere gelegenheid „vrij” te vinden en voorts motiveerde hij de reiskosten met de talrijkheid van conferenties in alle hoeken van het land, welke de aanwezigheid van leden van het D.B. nodig maakten, mitsgaders het gebruik van auto's uit tijdseconomische overwegingen.

De hoge kosten, verbonden aan de zuivering, zowel in de beide afgelopen jaren als voor het lopende jaar, hadden de aandacht van Pool getrokken en deden hem

informereren hoever deze nu gevorderd was. Uit het exposé van Rozen daal, als lid van de Zuiveringsraad, bleek dat 140 gevallen waren afgedaan en 80 nog op onderzoek en afdoening wachten. De zwaardere gevallen waren tot het laatst bewaard om snel door de lichte heen te komen. Het onderzoek van de eerste moest men, naar hij toelichtte, niet gering achten; het was moeilijk, zo niet onmogelijk, om de betreffende dossiers vrij te maken uit het gehele omvangrijke materiaal en ook van andere, soortgelijke gevallen, die veelal onderling verweven waren en zich niet lieten isoleren. Voorts klaagde hij over de tegenwerking van de zijde der verdachten, die door het voeren van een zekere obstructie het onderzoek belemmerden en vertraagden. Ook candidaat-leden maken zich vaak aan allerlei gedragingen schuldig met eenzelfde oogmerk en effect.

Voorts richtte de critiek zich bij monde van Pool en Orth op het onoverzichtelijke karakter der gepubliceerde boekhouding, welke laatste, blijkens het accountantsrapport, ook van deskundige zijde bedenkingen ontmoette. Belangrijker waren de beschouwingen naar aanleiding van dit verslag der verificatie-commissie. Het debat concentreerde zich op de taak van dit college, dat volgens de diverse sprekers, niet alleen had na te gaan of de toegestane bedragen goed besteed waren, maar ook of de uitgaven gerechtvaardigd zijn. Vooral dit „Rekenkamer“-karakter trok velen aan, hetgeen de voorzitter deed opmerken dat men wel onderscheid moest maken tussen het repressieve element dezer controle achteraf en het preventieve werk ener begrotingscommissie. Een en ander leidde tot het voorstel van het D.B. om zo spoedig mogelijk over te gaan tot het creëren van een financiële commissie met ruime bevoegdheden. Inmiddels werd de penningmeester décharge verleend.

Ook de thans aan de orde zijnde begroting voor het lopende jaar stuitte van verschillende zijden op ernstige bedenkingen. De voorzitter betoogde dat bij de opzet zoveel mogelijk naar bezuiniging was gestreefd om het bedrag van de hoofdelijke omslag binnen de perken te houden. Het geld werd niet over de balk gegooid, maar alleen al het veelzijdig contact met de overheid maakte het nodig om niet dilettantisch te werk te gaan en gebruik te maken van deskundige en daardoor kostbare adviezen. Wilde men goed werk, dan ging dit met belangrijke uitgaven gepaard.

In de algemene beschouwingen richtte de critiek zich in de eerste plaats tegen het systeem van de hoofdelijke omslag, welke volgens de berekening van Orth de contributie $2\frac{1}{2}$ maal te boven ging en nog een belangrijk tekort liet. Moulijn bezwaarde het variabele karakter, de leden wilden weten wat het lidmaatschap voor financiële consequenties met zich bracht. Tegen het principe om achteraf de uitgaven te dekken kante zich Verhoeven, die het D.B. bezwoer om niet verder op deze weg voort te gaan, die onherroepelijk moest leiden tot een belangrijk verlies van leden. Van Hasselt, zichzelf en de meeste leden onbevoegd verklaarend om de begroting in al haar details te kunnen beoordelen, zag alleen heil in een speciale commissie voor dat doel, maar kon zich niet onttrekken aan de indruk, dat de nodige zuinigheid niet werd betracht. De voorzitter van zijn kant was niet blind voor de tegenzin der leden tegen de hoofdelijke omslag, maar deze was alleen te couperen met een drastische verhoging der contributie. Ware de reorganisatie tijdig tot stand gekomen, dan had een en ander reeds zijn beslag gekregen. Sanders, pessimistisch ten aanzien van een spoedige totstandkoming van de reorganisatie, wilde hierop niet wachten en gaf de voorkeur aan een wijziging van het huishoudelijk reglement op korte termijn.

Het was niet alles critiek wat de klok sloeg. Poelstra wierp zich op als paladijn van het D.B. en betoogde dat het eindbedrag der begroting geen reden gaf om daar aanmerking op te maken, wanneer men dit vergeleek met de uitgaven in verwante organisaties. Daar schroomde men niet om hoge salarissen te betalen aan bestuursleden en andere full time-functionarissen. De beschuldiging dat het beheer der Mij. te kostbaar zou zijn, achtte hij ongegrond, eerder werd de organisatie door het streven naar zuinigheid gehandicapt. Men diende niet uit het oog te verliezen dat de verdere uitbouw der sociale wetgeving tot ontplooiing van bijzondere activiteit onzerzijds zou moeten leiden om het vrije beroep waar nodig te verdedigen. Bij een beoordeling van de totale kosten van het lidmaatschap moest ten slotte niet vergeten

worden dat de ziekenfondstandartsen bij de getroffen maatregelen (en derzelver kosten) ten zeerste gebaat waren.

Van der Werf schreef de ontevredenheid der leden toe aan onvoldoende voorlichting van de zijde van het D.B. Sanders trok uit de discussie de slotsom dat zij verhelderend had gewerkt en de vergadering, evenals het D.B., geporteerd was voor een begrotingscommissie. De naar voren gebrachte bezwaren waren niet zozeer gericht op de hoogte der lidmaatschapsbedragen dan wel tegen de combinatie van een vaste contributie met wisselende toeslagen.

Visser wilde, naar hij zeide, recht zetten wat dreigde scheef te gaan. Het ging bij de gemaakte opmerkingen niet zozeer tegen de volstreekte hoogte der geschatte uitgaven als wel om het gevoel van onbehagen dat zij wekten, hetgeen niet bevorderlijk was voor het vertrouwen dat het D.B. nodig had, n.l., de overtuiging der leden dat in hun geest werd gehandeld. In die zin moest, zo meende hij, de critiek worden opgevat. Koenen richtte zich tegen Poelstra's verdediging van het financiële beleid, waar hij betoogd had dat het eindcijfer der begroting in het niet zonk bij de verscheidene miljoenen, die door de administratieve kanalen der Mij. de ziekenfondstandartsen toevloeiden. Deze miljoenen vormden niet de begroting, zo zeide hij, en het argument was een nieuwe aanwijzing, dat er in onze kringen te veel over de tandarts en te weinig over de tandheelkunde werd gesproken. Een vergelijking met verwante organisaties, door hoog gesalarieerde functionarissen geleid, was geen bewijs voor de voortreffelijkheid van een kennelijk streven in de richting der zuivere vakbeweging; de buitenlandse gebeurtenissen maanden tot voorzichtigheid. De nadruk moest niet zo zeer op het financiële maar meer op het ideële worden gelegd, waarin de doorslaggevende motieven waren vervat ten gunste van het vrije beroep.

De voorzitter voerde hiertegen aan dat de Mij. krachtens de statutaire doelstelling niet alleen de belangen der tandheelkunde, maar evenzeer die der tandartsen had te behartigen. Niet ten onrechte verwachten deze dat hun persoonlijke interessen (bij Ziekenfondswezen, oproeping in militaire dienst enz.) door de Mij. worden gediend. Dit tweeslachtig karakter der Mij. zou alleen opgeheven kunnen worden door het stichten van een aparte organisatie voor ziekenfondstandartsen. Poelstra lichtte zijn argumentatie nog toe door te betogen dat naast de materiële belangen en de rechtspositie die de C.Z.C. voorstond, deze evenzeer er op uit was om de hoedanigheid der in ruil daarvoor verstrekte hulp veilig te stellen. De ontwikkeling der omstandigheden had echter genoopt tot deze volgorde. Sanders sprak ten slotte zijn voldoening uit over de stijl waarin het debat was gevoerd; hij zag alleen geen tegenstrijdigheid in de doelstelling der Mij., wanneer zij werkzaam is zowel in het belang van de tandheelkunde als in dat der tandartsen; het een was onafscheidelijk aan het ander verbonden. Een behoorlijke maatschappelijke positie van de tandartsen was onmisbare voorwaarde voor het verlenen van goede hulp. Pas wanneer het doel alleen gelegen was in een streven naar hogere inkomsten, ontstond het innerlijke conflict waarop de voorzitter doelde.

Na deze algemene beschouwingen werden op voorstel van Becker van een gedetailleerde behandeling der begroting afgezien en het D.B. gemachtigd aan het werk te gaan onder toezegging dat een financiële commissie in de zomervergadering haar licht zal doen schijnen.

Hiermede waren wij genaderd tot de kleine adempauze, waarvan bestuurs- en andere verkiezingen vergezeld plegen te gaan. De afwijkende candidaatstelling van de Afdeling Amsterdam bracht geen wijziging in de te verwachten uitslag; zowel Stork als voorzitter en Boers als penningmeester werden met grote meerderheid van stemmen herkozen, evenals Morra in zijn hoedanigheid van secretaris van het H.B.

Ook de periodieke aftreding van de leden en plaatsvervangende leden van de Raad van Beroep leidde niet tot verrassingen en zo werden Sanders (voorzitter), Holt-haus en Buisman in hun posities opnieuw bevestigd met als plaatsvervangers J. J. Backer Dirks, Pitsch en P. Kocken. Voor de volledigheid moge voorts vermeld worden dat ook de verkiezing van de leden van de C.Z.C. geen moeilijkheden opleverde en de beproefde leiding aan Poelstra bleef toevertrouwd. Toose, de enige candidaat van alle afdelingen, werd voorzitter van de besturende commissie van het

Steuorgaan, terwijl *Beukers'* onderhandse benoeming tot lid van het nationale comité der F.D.I. door een daartoe strekkend vergaderingsbesluit bekrachtigd.

De Zaterdag was voorts gewijd aan een uiteenzetting van *Van Houte* over de werkzaamheden van de commissie tot hulpverlening aan de in militaire dienst opgeroepen tandartsen. De rechtvaardiging dezer steunverlening zag hij in de stelling, dat te grote verschillen in de lusten en lasten van het leven, zoals die ontstaan door een oproeping onder de wapenen, dienen te worden vereffend. In concreto: wanneer de betrokken collega's dientengevolge zwaardere lasten te dragen krijgen, dan rust op de van militaire dienst vrijblijvenden de plicht deze lasten mee te helpen dragen. Vrijheid als hoogste goed erkennende, was de commissie bij het vaststellen van die plicht afkerig van dwang en zo had zij zich bepaald tot een beroep op vrijwillige financiële bijdragen, welk beroep bij de momenteel nog gunstige economische positie der tandartsen alleszins op zijn plaats was. Het resultaat was navenant: 81 % der in aanmerking komende 650 collega's hadden aan de oproep gevolg gegeven; 100 hadden niets van zich laten horen, terwijl 50 op principiële gronden zich afzijdig hielden. Met de anderhalve ton binnengekomen bijdragen werd aan 38 militaire collega's steun verleend, welk aantal in dit jaar verwacht wordt tot 60 à 70 te zullen toenemen, omdat in de tweede helft van 1947 een aantal oudere tandartsen naar Indië is vertrokken, zonder een waarnemer voor hun achtergelaten praktijk te hebben kunnen vinden. Als een gevolg van het overschot van 1947 kon de bijdrage voor dit jaar tot f 180 verlaagd worden.

Van de gesteunde collega's werd opening van zaken gevraagd, welke echter met alle geheimhouding werd omringd. *Van Houte* sprak de hoop uit, dat de in moeilijkheden geraakte tandartsen zich door deze gestelde voorwaarde niet zouden laten weerhouden om bij de commissie aan te kloppen. Met enkele voorbeelden toonde hij aan, hoezeer de verleende hulp doel had getroffen en op prijs was gesteld; niet alleen was materieel succes bereikt, maar tevens vaak een morele depressie afgenomen van de betrokkenen, die door de oproeping in financieel hachelijke omstandigheden kwamen te verkeren.

Vervolgens deed overste *Scheffer*, hoofd van de Militair Tandheelkundige Dienst, verslag van zijn bevindingen op een inspectiereis naar Indië, bedoeld om zich persoonlijk op de hoogte te stellen van het werk en de omstandigheden der militaire tandartsen aldaar. Voor dit verslag moge naar elders in dit nummer worden verwezen.

De voorzitter voegde er de wens aan toe, dat spoedig de militaire dienst gevoed kan worden met pas afgestudeerden, zodat het niet meer nodig zal zijn oudere collega's aan de praktijk te onttrekken.

Het door *Berman* aangehaalde geval van een collega, hoofd van een gezin met drie kinderen, die voor Indië werd bestemd met voorbijgaan van 3 pas gevestigde tandartsen, lag volgens overste *Scheffer* aan de lichamelijke geschiktheid voor de dienst in de tropen. Men had op korte termijn tropengeschikte tandartsen nodig om de oorlogsvrijwilligers te kunnen aflossen. De pas afgestudeerden, die tropengeschikt worden bevonden, zullen in de eerste plaats worden gebruikt voor de vervanging van afgekeurden en voorts om zoveel mogelijk de ouderen in het land te laten blijven. Een stellige belofte kon hij niet doen, omdat nimmer van te voren vaststaat wat ginds verlangd wordt. *Van Hasselt* informeerde of de herzezen „Stovit" niet in de behoefte aan militaire tandartsen kon voorzien. Het ontkennend antwoord onthulde enerzijds gebrek aan leerkrachten, anderzijds de opheffing van de door de Republiek aanvankelijk te Malang gestichte tandheelkundige faculteit. Een verzoek om uitzending van docenten kan in de naaste toekomst worden verwacht.

Het denkbeeld van *Moulijn* om de voor de tropen ongeschikt bevonden te gebruiken voor aflossing van de hier te lande in militaire dienst zijnde tandartsen, bleek niet voor uitvoering vatbaar. Pas in 1953 waren voldoende afgestudeerden beschikbaar en tot zolang had de dienst behoefte aan vertegenwoordigers van beide groepen. *Sanders* stelde nog de vraag of voor geschiktheid niet gelet werd op het bezit van een minimum ervaring. Bij ontbreken van ervaring en routine had de dienst een groter aantal nodig. Uit het antwoord bleek dat voor 500 militair ongetrainden één tandarts nodig was. Wanneer tegelijk met de training ook de gebits-sanering was doorgevoerd, kon met 1 tandarts voor 1500 man worden volstaan; in

Indië kwam men dichter bij de 2000. Men heeft van dit systeem inmiddels afstand gedaan en zich bepaald tot de uiterste behoefte. Maar de inleider gaf toe dat de oudere tandartsen door hun meerdere ervaring en routine veel sneller werken dan pas afgestudeerden en meer geschikt voor het saneringsstelsel. In de toekomst zal men alleen op jongere krachten aangewezen zijn en er bijgevolg een groter aantal van nodig hebben.

De jongeren, die tropengeschiedt bevonden, door het toegepaste rouleringssysteem niet aanstands voor uitzending in aanmerking komen, zullen hun wachttijd moeten benutten voor waarneming. De uitvoeringsbeschikking op de vestigingswet voor artsen en tandartsen zal het weldra mogelijk maken om ongewenste vestiging van deze jonge collega's te beletten. Op steun van de commissie-van Houte zullen zij ingeval van oproeping na vestiging niet kunnen rekenen.

Bleef nog over de rondvraag. Becker bracht daarbij ter sprake de neiging van de Prijsbeheersing om op grond van ingekomen klachten ook voor de particuliere praktijk prijsregelend op te treden. De voorzitter merkte op dat de uit drie tandartsen bestaande commissie voor dit doel, besprekingen heeft gevoerd en het inzicht heeft weten te vestigen, dat de werkzaamheden in de particuliere praktijk zich voor uniforme prijsbepaling niet lenen. Daarnaast was het gevaar naar voren gebracht, dat bij vaststelling van een tarief dit, als officieel erkende honorering, prijsverhogend zou kunnen werken. Van de zijde der Mij. was toegezegd om uitwassen op dit gebied te zullen bestrijden met de doeltreffende middelen waarover zij beschikte. In elke afdeling zal bij klachten een commissie het geval onderzoeken en een beslissing nemen. Bij wijze van proef waren reeds een paar gevallen ter behandeling door de Prijsbeheersing doorgegeven, waarvan het resultaat moet worden afgewacht.

Er deed zich, in aansluiting hierop, een verschil van mening voor tussen Becker en de voorzitter omtrent de plicht van de Mij. om bonafide collega's in de kosten van een behandeling voor de tuchtrechter tegemoet te komen. Eerstgenoemde meende dat de leden recht hadden op vergoeding uit de Mij.-kas; de voorzitter plaatste zich op het standpunt, dat de Mij. met het bekende proefgeval te Breda aan haar plicht had voldaan, door de kosten daarvan voor haar rekening te nemen en verder niet geroepen was om ieder lid, dat in moeilijkheden geraakte met de tuchtrechter voor de prijzen, daarbij financieel te steunen.

Sanders, doordrongen van het heilloze ener prijsvaststelling voor de particuliere praktijk, waardeerde het streven van het D.B. om het onderzoek van klachten over prijsopdriving in eigen hand te houden. Hij vreesde echter het ontbreken van elke uniformiteit bij de beoordeling, als in alle afdelingen naar eigen inzichten zou worden uitspraak gedaan, hetgeen onontkoombaar tot „ongelukken” zou leiden. Voorafgaand overleg met het D.B. of H.B. kon zeker niet gemist worden. Ter illustratie wees hij op de gedecentraliseerde beoordeling van de kandidaten voor het indertijd afgenomen examen voor tandheelkundige, welke tot critiek in de Tweede Kamer aanleiding had gegeven.

De voorzitter meende echter dat de uiteenlopende locale en regionale omstandigheden een gecentraliseerde beoordeling in de weg stonden. Hij zocht echter naar een oplossing om eenvormigheid bij de beoordeling te verzekeren.

Visser wilde, ter vermindering van klachten, meer preventief werken door een behandelingsstarief te deponeren, ten einde dit bij meningsverschil over de declaratie als maatstaf te kunnen laten gelden.

Na enige verdere academische gedachtenwisseling meende de voorzitter zich met de nadere bestudering en uitwerking van deze materie te mogen belasten en uitsloeg de vergadering van verdere opmerkingen, vragen en daaruit voortspruitende discussies. Aldus min of meer abrupt bevrijd uit de ban der vergadering, konden de aanwezigen reeds in het vroege middaguur naar hun haardsteden terugkeren.

B.